

Sygn. akt IV CSK 340/13

POSTANOWIENIE

Dnia 19 listopada 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosława Wysocka

w sprawie z powództwa J. J.
przeciwko K. S. i Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Apelacyjnego w [...] i Prezesowi Sądu Rejonowego w G.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 19 listopada 2013 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 26 czerwca 2012 r., sygn. akt I ACa [...],

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

II. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł z tytułu zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego

UZASADNIENIE

Powód J. J. wniósł od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 26 czerwca 2012 r., oddalającego jego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 19 września 2011 r., którym oddalone zostało jego powództwo przeciwko K. S. i Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Apelacyjnego w [...] i Prezesowi Sądu Rejonowego w G. o zapłatę, skargę kasacyjną opartą na podstawie naruszenia przepisów prawa procesowego, zarzucając:

- „1) nieważność postępowania na mocy art. 379 pkt 5 k.p.c. z tej przyczyny, że powód został pozbawiony możliwości obrony swoich praw przed sądem pierwszej i drugiej instancji wskutek odmowy ustanowienia dla powoda adwokata lub radcy prawnego z urzędu,
- 2) naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 386 § 2 w zw. z art. 378 § 1 i art. 379 pkt 5) k.p.c., polegające na nieuwzględnieniu z urzędu przez sąd drugiej instancji nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji polegającej na pozbawieniu powoda możliwości obrony jego praw z tej przyczyny, że dla powoda - pomimo stosownego wniosku - nie został ustanowiony adwokat lub radca prawny z urzędu.”

Zdaniem powoda, okolicznością uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest nieważność postępowania wynikająca z pozbawienia go możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Okolicznością taką ma być również oczywista zasadność skargi wiążąca się z niewzięciem przez Sąd drugiej instancji pod uwagę z urzędu nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji będącej następstwem pozbawienia powoda możliwości obrony swych praw.

W odpowiedzi na skargę pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...] i Prezesa Sądu Rejonowego w G., a zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania bądź o jej oddalenie, a ponadto o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może zostać osiągnięty jedynie przez powołanie i właściwe uzasadnienie istnienia wymienionych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania następuje w wyniku oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają przyczynom kasacyjnym wymienionym w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Skarżący uzasadnił wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania, powołując się na nieważność postępowania, lecz nie skonkretyzował, czy miała ona wystąpić przed Sądem pierwszej, czy drugiej instancji. Jedynie przedstawiając zarzuty w ramach procesowej podstawy skargi powód wskazał, że nieważność ta dotyczy postępowania przed Sądami obu instancji i wiąże się z pozbawieniem go możliwości obrony swych praw na skutek odmowy ustanowienia adwokata lub radcy prawnego z urzędu, nie wyjaśniając bliżej związku pomiędzy nieustanowieniem takiego pełnomocnika, a nieważnością postępowania przed Sądem drugiej instancji.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę do rozpoznania, jeżeli w sprawie zachodzi nieważność postępowania, lecz w przepisie tym chodzi wyłącznie o nieważność przed sądem drugiej instancji (por. np. uchwałę połączonych Izb Sądu Najwyższego - Izby Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych i Pracy oraz Izby Cywilnej z dnia 17 grudnia 2002 r., III CZP 72/02, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 92 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2003 r., I CZ 5/03, niepubl.). Nieważność taką Sąd Najwyższy bierze pod uwagę z urzędu (art. 393¹³ § 1 k.p.c.). Analizując okoliczności sprawy pod tym kątem, Sąd Najwyższy nie stwierdził podstaw do uznania, by powód został pozbawiony możliwości obrony swych praw w postępowaniu przed Sądem odwoławczym. Zgodnie z utrwalonym w judykaturze stanowiskiem, które Sąd Najwyższy w składzie obecnym podziela, oddalenie wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu samodzielnie nie może być kwalifikowane jako pozbawiające stronę możliwości obrony swych praw (por. wyroki Sądu Najwyższego

z dnia 16 lutego 1999 r., II UKN 418/98, OSNP 2000, Nr 9, poz. 359, z dnia 5 lipca 2000 r., I CKN 787/00, niepubl., z dnia 16 kwietnia 2008 r., V CSK 564/07, niepubl. oraz z dnia 3 sierpnia 2012 r., I CSK 106/12, niepubl.). Jedynie w szczególnych przypadkach, które w sprawie nie miały miejsca, odmowa ustanowienie pełnomocnika z urzędu może uzasadniać twierdzenie o pozbawieniu strony możliwości obrony jej praw, a mianowicie wtedy, gdy jej nieporadność prowadzi do tego, że przy faktycznym lub prawnym skomplikowaniu sprawy nie jest w stanie wykorzystać prawnych możliwości prawidłowego jej prowadzenia (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2004 r., IV CK 218/03, niepubl., z dnia 2 marca 2005 r., III CK 533/04, niepubl. oraz z dnia 19 lutego 2010 r., IV CSK 318/09, niepubl.). Sądy obu instancji szczegółowo przeanalizowały przesłanki odmowy ustanowienia w sprawie pełnomocnika z urzędu i nie ma podstaw do podważenia trafności tej oceny.

Aby nie pozostawić otwartej kwestii nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji, należy powiedzieć, że z tych samych przyczyn brak podstaw do stwierdzenia takiej nieważności. Oznacza to, że powód bezskutecznie powołał się na oczywistą zasadność skargi.

Uzasadnienie wniosku w tym zakresie ogranicza się do powtórzenia w skróconej formie jednego z zarzutów skargi, pomijając aspekt „oczywistej”, kwalifikowanej jej zasadności, która jest kategorią zasadniczo różną od zwykłej zasadności skargi. Samo przeświadczenie powoda, że skarga jest oczywiście uzasadniona, któremu dał wyraz w tym uzasadnieniu, bez przedstawienia dalszej wymaganej argumentacji prawnej, która wskazywałaby na ewidentność zarzucanych naruszeń prawa, których stwierdzenie nie wymagałoby przeprowadzania głębszej analizy sprawy oraz podstaw skargi, nie mogło skutecznie uzasadniać twierdzenia o wystąpieniu tej przesłanki (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49 i z dnia 11 sierpnia 2011 r., IV CSK 163/11, niepubl.).

Z tych względów, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego należnych pozwanemu orzeczono stosownie do art. 98 § 1 i 3 oraz art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej, która miała zostać udzielona powodowi z urzędu, nie orzeczono wobec braku wniosku o ich zasądzenie.

aw
db